СВОБОДА
LIBERTY

ЧАСОПИСЬ ДЛЯ РУСКОГО НАРОДА ВЪ АМЕРИЦѢ И ОРГАНЪ „РУСКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА".

Рôкъ IV. | Шамокiнъ, Па. Четвергъ 30 го Сѣчня 1896. | Число 5

Календарь.

Сѣчень.

30	Ч.	Атанасія и Кирила.
31	П.	Макарія. Ефросины
1	С.	Евтимія. Евсевія
2	Н.	БЛУДН. СЫНА. Максима
3	П.	Тимотея. Анастасія
4	В.	Климента мученика.
5	С.	Ксенія преподобнои

Змѣстъ.

Вôдъ Редакцiи.

Розôславши два попереднiи числа „Свободы" на оказъ всѣмъ нашимъ Русинамъ въ Америцѣ, о скôлько лишь були звѣснiи намъ адресы, думаемо, що люде перечитавши нашу газету переконались, чи варта еи пренумеровати и читати.

Зъ отсимъ числомъ будемо вже высылати лишь тымъ людямъ, котрiи або заплатили, або замовили нашу газету.

Старокраевiи часописи просимо о надсиланє намъ въ замѣнъ своихъ часописей, [illegible] информоватись о справахъ батькôвщины. Еслибъ хто, зъ людей въ старôмъ краю бувъ цѣкавый и схотѣвъ нашу „Свободу" читати, най зволить заслати намъ назначену предплату, бо мы вôдъ сего числа нѣкому газеты даромъ не будемо высылати.

Наша адреса:

„SVOBODA"
144. S. Franklin Str.
Shamokin, Pa.

Вôдъ Выдѣлу тов. „Союзъ".

Всѣмъ намъ звѣсне наше руске, робôтниче, спомагаюче товариство „Союзъ". — Мы даемо **500 дол посмертного** и прiймаемо тыхъ членôвъ, що належали до другихъ товариствъ **безъ вступного**. Треба только заслати грошѣ до касiера: George Chylak, Olyphant, Pa. и повѣдомити секретя:

Rev. Nestor Dmytriw, Mt. Carmel, Pa., а вже еси чоловѣче забезпеченый на выпадокъ смерти. Вже твоя жѣнка и дѣти не плачуть и не нарѣкають на недбалого батька.

Понеже нашiи члены не мають въ статутахъ написано, що „Союзъ" дае посмертного не 400, але 500 дол. а богато членôвъ вôдзывае ся до насъ, щобъ статутъ такiй имъ прислати, въ котрôмъ бы було написано, що „Союзъ" дае посмертного 500 дол. — Выдѣлъ нѣмъ постарае ся о новiи статуты, заявляе сею дорогою своимъ членамъ, що „Союзъ" вôдъ 5. дня 1895 року порѣшивъ платити посмертне не 400, але 500 дол. Найжежь то заявленє выстарчить нашимъ членамъ, нѣмъ вы[illegible]

Пригадуемо такожь нашимъ членамъ, що они мають право доставати „Свободу" за **одного доляра** на рôкъ. Просимо всѣхъ членôвъ, щобъ точно платили свои вкладки мѣсячнiи, щобъ мы могли точно предкладати мѣсячне справозданє касове, тай щобъ на выпадокъ смерти члена Выдѣлъ всейчасъ мôгъ бодай одну слезу отерти бѣднôй вдовѣ и осиротѣнымъ дѣтямъ.

Иванъ Глова
председатель.

Несторъ Дмитрôвъ
секретарь.

Шамокiнъ 30. Сѣчня.

Въ попереднôй статѣ згадали мы, що нашiи часописи руско-американьскiи, хоть вже нынѣ они не такi, якъ були лѣтъ тому колька въ задъ, хоть они вже пôдъ взглядомъ формы, змѣсту и языка, поступили далеко у передъ, однакъ еще дуже много хибуе, щобъ они вôдповѣдали цѣлковито своей цѣли. Пôдъ взглядомъ формы повинна руска газета въ Америцѣ бути такою, якими суть всѣ американьскiи газеты, писанiи чи-то англiйскою, чи-то иншою мовою. Мы самiи не можемо нѣчого свого власного сотворити. Мы повиннiи и мусимо приноровляти себе до сильнѣйшихъ народностей, котрiи надають тонъ цѣлому устроеви суспôльному въ Америцѣ. Намъ треба въ нашихъ газетахъ бути американьцями зъ рускимъ духомъ. Форма американьскихъ газетъ зовсѣмъ рôжна вôдъ формы газетъ европейскихъ и се рѣчь зовсѣмъ ясна. Газета е вôдгомономъ думокъ и житя суспôльности, а тiи думки и жите [illegible] въ рожну форму. Америка, край бiзнесу, край въ котрôмъ устрой капiталiстичный въ першôй добѣ свого розвою. Конкуренцiя продуцентôвъ и репродуцентôвъ въ найбôльшôмъ розгарѣ. Рабункова господарка компанiчна являесь горячкою набуваня якъ найбôльшихъ зыскôвъ. Зъ того и еще иншихъ поводôвъ жите горячкове, жите сказалибысмо безъ завтра, а посля того и газеты являють ся тымчасовыми безъ жадноi провôдноi гадки, безъ певного вытиченого програму, се суть оголошеня рôжного роду. Оголошеня бiзнесовiи, оголошеня полiтичнiи, оголошеня лiтературнiи. Такими суть американьскiи газеты и такими мусять бути и нашiи рускi, если схочемо зацѣкавити нашого чоловѣка, заохотити его до читаня и положити певну пôдставу до трѣвкои егзистенцiи. Всякiи рѣчи мусять по американьски бути поданiи въ формѣ оголошеня. Предметове трактованє справы знудить американця. Вôнъ умѣе лишь бiзнесъ предметово трактовати. Се его пôдстава житя и вôнъ лишь тымъ интересуесь. Всякiи академичнiи трактованя другихъ пытань его не интересують и вôнъ впростъ скаже, що его се не займае, бо то не его бiзнесъ. Отъ такъ мусять и нашiи часописи выглядати пôдъ взглядомъ формы и змѣсту.

Пôдъ взглядомъ языка мусять часописи уважати на се, щобъ писати языкомъ зрозумѣлымъ для читателѣвъ. Всякiи балаканя на тематъ языка „общерусского" и языка „церковного" не можуть мати мѣсця въ Америцѣ. Мы не можемо [illegible] особнои лiтературы рускои въ Америцѣ. Мы мусимо уважати языкъ за средство, за помочiю котрого можемо порозумѣтись зъ нашимъ братомъ въ Америцѣ въ его потребахъ и змаганяхъ. Понеже народный, вже выробленый языкъ есть найвôдповѣднѣйшимъ и найпростѣйшимъ средствомъ, оджесего, а не иншого языка потреба уживати, хотячи дôйти до цѣли.

Якъ будемо колись мати свои лiтературнiи газеты въ Америцѣ, тогды може мати и квестiя языкова свое мѣсце — но нынѣ, коли, стôлько роботы економiчнои чекае у насъ полагодженя, полишѣмъ тiи квестiи людямъ фаховымъ, академiямъ въ старôмъ краю, а они певно за насъ и для насъ свое зроблять.

Нема нѣчого легшого, якъ фразами пустыми сварити ся за языкъ, до сего нетреба нѣякого фахового знаня, але незмѣрно тяжше взяти ся до якоись реальнои працѣ, бо до сего потреба и охоты и свѣдомости и правдивого патрiотизму.

Реальна праця газетами и по за газетами, праця на почвѣ американьскôй зъ рускою закраскою, се першiй головный обовязокъ и газетъ и патрiотôвъ нашихъ въ Америцѣ.

СЕБѢ БУЛО ДОБРЕ.

Нѣхто такъ до живого вôдчувати не може народныхъ потребъ и бажань, якъ народъ самъ. Длятого радимо тымъ народолюбцямъ, котрiи по правдѣ хочуть успѣшно працювати для люду, щобы замѣшались мѣжь народъ и прислухались якъ вôнъ выявляе свои болѣ, свои бажаня, свои потребы помѣжь собою. О тôй правдѣ переконавъ ся я самъ.

Будучи не давно тому на контрахъ мѣжь нашимъ людомъ, хотѣвъ я дôзнатись якъ и що зъ „Свободою" да и зъ „Союзомъ." Чи припала перша имъ до смаку, чи громадно пруть ся до другого? На се дôставъ я слѣдуючу вôдповѣдь:

Газета и „Союзъ" то наша. Черезъ газету хочуть нашiи вченiи люде просвѣтити нашъ рускiй народъ въ его рôднôй мовѣ, щобъ ему троха прояснилось въ головѣ. Черезъ „Союзъ" хочеть ся прiйти на помôчь нещасному рускому робôтникови, наколи постигне его лихадоля на далекôй чужинѣ, а именно: калѣцтво, неспосôбность до працѣ, або не умолима смерть. Но не всѣ еще нашiи людоньки спôзнали велику вартôсть своеи газеты и еще не всѣ переконались о превеликôмъ добродѣйствѣ „Народного Руского Союза." Черезъ тое праця коло добра народа туть въ Америцѣ здаеть ся невдячною а овочи сеи працѣ майже не встанѣ дозрѣти. Посля нашого хлопского розуму — такъ оповѣдали менѣ люде — найлучшебъ було, щобъ нашъ „Союзъ" въ порозумѣню зъ Редакцiею „Свободы" забезпечили собѣ у кождôй мѣсцевости, де живуть Русины, **одного письменного чоловѣка яко агента** такъ вôдъ газеты якъ и вôдъ „Союза" зъ тою надгородою: що газету буде получати даромъ, а вôдъ „Союза" зверненє тои квоты гроша, яку понесе при высланю почтою членьскихъ вкладокъ мѣсячныхъ до касы „Союза." Тодѣ все пôйде скорымъ крокомъ на передъ, якъ Богъ приказавъ и якъ мы того хочемо.

Богато говорили дальше менѣ нашi сердечнi люде, не одинъ бы хотѣвъ предплатити собѣ газету и вступити до нашого „Союза" — та не знае бѣдака вывести собѣ свѣту-путя въ тôй справѣ. Другiй тою самою неразъ носить ся гадкою, та опôсля кидае, бо нема кому его пôдтримати въ добрôмъ намѣреню и заохотити. Третый байдужный каже: ехъ! на що менѣ тамъ якихсь газетъ та „Союзôвъ" — я ту не вѣчный. Хотяй пуста его балаканина, але серцемъ вôнъ еще не е такъ злымъ и давъ бы ся навести на дорогу правды, слибъ було кому его вразумити та освѣтити и представити цѣлу рѣчь въ правдивôмъ еи свѣтлѣ и вказати хосенну участь для него. Нашiи люде въ конци поперли свой здоровый поглядъ на сю справу ось якимъ доказомъ взятымъ зъ досвѣдченя будденного житя и вспôльного пожитя.

Нашъ братъ, кажуть люде, знае свого навскрôзь. Чи черезъ вовняну грубу гуньку, чи черезъ американьскiй чорный лахъ, одинъ другого видять душу и мысли, якiи снують ся въ головѣ. Хлопъ хлопа знае и проте они мѣжь собою скорше порозумѣють ся и одинъ другого скорше переконае власными самородными арґументами, противу котрыхъ всяка дiялектика або лоґика Аристотеля, Платона блѣднѣе.

Такiй назначеный рускiй аґентъ робôтникъ мѣжь нашими робôтниками мае всюда нагоду и легкiй спосôбъ сповнити свою патрiотичну задачу. Чи то при роботѣ, чи при склянцѣ пива, чи де при оказiи, чи на хрестинахъ, чи на весѣлю, може завести рѣчь о газетѣ и о „Союзѣ" и того заохотить, тому представити хо[illegible] третому справить хибне понятє, вôджене байдужность и переконае го такъ, що сей и той запренумеруе собѣ газету и стане членомъ „Союза".

На тое я кажу: „себѣ було добре и такъ треба зробити. Въ старôмъ краю горлають ляхи: „puscić rusina na rusina a tak sami się wygubią" — а ту въ Америцѣ киче рускiй народъ противно: „дайте намъ честного руского аґента щобъ пôдпиравъ справу „Свободы" и „Союза" мѣжь нами, то вкоротцѣ станемо освѣченымъ народомъ!".

Гр. Гр.

ЗЪ КРАИНЫ СЛЕЗЪ И ГОРЯ.

Першiй образокъ
„КУРАТЕЛЯ".
написавъ
Д-ръ Андрѣй Чайковскiй.
(Конець).

Ганна держала пряжу цѣпко въ рукахъ. Иванъ выдиравъ ажь пряжа стала рвати ся. Вôдтакъ ударивъ Ганну зъ цѣлои силы межи очи пястукомъ....

Ганна держала пряжу лѣвою рукою, а правою хопила голу кужѣль, що сторчала въ лавѣ на держаку и ударила Ивана зъ цѣлои силы по головѣ. Она и не тямила, що въ тôй хвилѣ робить. Иванъ державъ еще въ рукахъ пряжу, що ему мѣжь пальцѣ замотала ся и похиливъ ся до землѣ. Ганна ударила другiй разъ и вôнъ приголомшеный упавъ на землю. Але вмить отямивъ ся и розмахуючи руками, коли пôдносивъ ся, намацавъ пôдъ запѣчкомъ сокиру. Затиснувъ сильно въ рукахъ топорище и ставъ пôдносити ся зъ землѣ:

— Теперь буде тобѣ, шельмо, амѣнь....

Дочка Парашка ажь задеревѣла на лавѣ. Одна хвиля, а розлюченый пяница убе бѣдну маму. Въ одну мить сточила зъ лавы, хопила обѣручь грабову маґлѣвницю, що стояла въ кутѣ коло мисника и зъ цѣлои силы ударила батька зъ заду по головѣ. Ивана обляла кровь и вôнъ поваливъ ся на землю, але сокиры зъ руки не пустивъ. Тогдѣ мати крикнула на дочку:

— Бiймо Парашко, забiймо пса, бо вôнъ насъ поубивае. Одно намъ чи туть бѣдувати, чи на шибиницю пôйти....

Въ тôй хвили Иванъ пôдносивъ ся опять и намагавъ ся встати. Але Парашка ударила его другiй разъ заки ще пôднѣсъ ся половиною тѣла, а Ганна била куделею. Били такъ довго, що ажь мозокъ зъ черепа выплывъ. Бѣднiи жѣнки не бачили теперь нѣчого хиба свого ворога въ крови, не тямили нѣчого, хиба свои злиднiи, що вôнъ имъ заподѣявъ...

Перша отямилась Парашка.

— Досыть мамо, вôнъ вже не живый....

— Доню моя, що мы наробили...

— Пропало мамо!

Вôдтакъ затянули трупа до сѣней, прикрыли мервою и пошли въ хату. Спати не клали ся, хотяй то була послѣдня нôчь въ своеи хатѣ. Такъ пересидѣли мовчки до рана. Якъ лишь стало свитати, выбрались обѣ до мѣста и пошли до суду.

Судiя привитавъ ихъ такъ:

— Вжесьте знову тутъ мои перепелички! Страхъ якъ менѣ за вами навкучило ся! Вже вамъ чортъ спокою не дае, що вѣчно менѣ лазите.... Чекай, чекай, прiйде вже...

— Прошу пана насъ позамыкати, каже Парашка, бо мы его убили...

Судiя ставъ якъ вкопаный.

— Кого?

— Та Ивана Хомяка, мого чоловѣка, каже Ганна. Не можна було собѣ рады дати. Завтра мавъ продати хату жидови, вчера то ще хотѣвъ чужiи мотки пропити....

— Але-жь тая справа вже була готова. Я узнавъ Ивана марнотравникомъ, давъ ему опѣкуна — вже всьо есть въ експедитѣ...

— Намъ вже нѣчого не потреба...

Судiя списавъ протоколъ, прикликавъ возьного и казавъ обѣ жѣнки позамыкати.

* * *

Другои днины припадавъ святый вечѣръ. Люди поралисъ коло свого. Хто дрова рубавъ, хто дѣда ладивъ на святъ-вечѣръ, а вже найбôльша робота жѣнкамъ. На Хомякôвъ нѣхто и не оглядае ся. Иванъ звычайно въ коршмѣ, а жѣнки на роботѣ, та и не диво, що хата зачинена.

Ажь тутъ заѣжджае до вôйта судова комисiя, ажь зъ двома докторами.

— Де тутъ бывать Иванъ Хомякъ? пытае судiя.

— А отъ тутъ не далеко, та ледве вôнъ въ дома, я заразъ пôшлю за нимъ до коршмы, бо вôнъ тамъ що дня гостюе.... страхъ якъ розпивъ ся.

— Вôнъ мабуть буде въ дома, каже судiя, хиба не знаете. що его жѣнка вчера зъ дочкою убила?...

Вôйтови ажь сокира выпала зъ руки, що нею дрова рубавъ. Вытрѣщивъ очи и розтворивъ ротъ:

— Святъ Господи! — Отъ допивъ ся гôркои годины. Гей! гей! Боже! до чого то горѣвка довела — Бѣднiи бабиска!

— Теперь не часъ о тôмъ говорити, возьмѣть двохъ людей и пôйдемо.

Вôйтъ метнувъ ся до хаты, надягъ кожухъ и пôславъ парубка за асесорами.

Хата Хомякова була заперта на ключь. Треба було дверѣ выважити зъ бѣгунôвъ....

На серединѣ сѣней лежала купка мервы. Коли еи розгребали побачили тамъ Ивана,

Вôнъ лежавъ розтягненый зъ вытягнеными по надъ головою руками. Лиця не можна було пôзнати зъ пôдъ засхлои крови. Волосє скудовчене кровiю и мозґомъ. Въ однôй руцѣ державъ ще мотокъ пряжи, за для котрои зазнавъ смерти.

Зъ тяжкою бѣдою удало ся наклонити людей, щобъ взяли трупа и занесли въ хату, де его поклали на двохъ дощкахъ. Лѣкарѣ промывали лице водою и брали ся до своеи роботы. А тымчасомъ судiя сѣвъ на лавѣ и розглядавъ ся по хатѣ. Всюды таке страшне убожество, що ажь серце кервавить ся. А до того неладъ всюды якъ по вôйнѣ. На полици нѣ одного цѣлого горшка, або миски, на стѣнѣ нѣ одного цѣлого образа.

Въ лавѣ сторчить еще одна недокôнчена кужѣль. На помостѣ закрôвавлена маґлѣвниця, а побôчь нихъ сокира.

О чѣмъ судiя теперь думавъ — не знати. Але мусѣло ему прiйти на гадку, чому то нема закона, щобы можна заперечити чоловѣкови марнувати свое добро, якъ ино прiйде на него доносъ, заки еще его судъ признасть марнотравнымъ?

Заки лѣкарѣ покôнчили свою роботу, зложили порѣзаного Ивана въ домовину збиту на борзѣ зъ простыхъ дощокъ, та списали протоколъ, вже змеркало.

Люди входили до своихъ хатъ, поздоровляли ся святымъ вечеромъ, засѣдали коло снопа-дѣда, а тымчасомъ порубаного везли на простôмъ возѣ на цвинтарь. За возомъ ишовъ грабарь зъ лопатою и громадскiй полицай, що мавъ допильнувати пяного грабаря, котрый заедно воркотѣвъ, що й на святый вечѣръ не мае спокою. Въ тôмъ часѣ Ганна и Парашка си-

(LIBERTY.)

Weekly Paper

The only Russian political Newspaper published in this Country; circulating in all parts of the United States and Canada, wherever the Russian language is spoken.

Published at 144, South Franklin str; Shamokin, Pa. of each week by the Svoboda Publishing Co.

ADVERTISING RATES:

One inch per annum..$ 10.00

„ „ Six months. „ 6.00

All comunications should be addressed to:

„Svoboda" Printing Office
144 S. Franklin, str,
Shamokin, Pa.

Предплата рôчна 2.00
До старого краю....... 3.00

Всѣ дописи и грошѣ просимъ высылати пôдъ адресу:
To "Svoboda" Printing Office
144 S. Franklin, str.
Shamokin, Pa.

Наша газета выходить що тыждня въ Четверъ.

Entered the post office at Shamokin, Pa. as second class mail matter.

УВАГА.

Хотячи приступити до „Свободы" най посылають вступне и мѣсячне до касієра.

Mr. Gr. Chylak
Olyphant Pa.

И увѣдомити секретаря пôдъ адресою.

Rev. Nestor Dmytriw
Mt. Carmel, Pa.
P. O. Box. 599.

ВѢСТИ ЗЪ АМЕРИКИ.

Дописи „Свободы"

Юнкерсъ Н. Іо. 19. января 1896.

На дворѣ весело, сонце свѣтить, люде — то сюда — то туда, проходжають ся, голосні розговоры ведуть; а я сиджу при столѣ, самъ самѣсенькій въ хатѣ — и начѣсь не чувъ того людского гамору, продумую, що бы то нового, та цѣкавого написати для нашои „Свободы".

Та ось намѣривъ я Вамъ описати положене сего мѣста и его мешканцѣвъ. Хоть се и не нове, но все зацѣкавить не одного, бо не оденъ цѣкавый може: яке того мѣсто? та якй въ нѣмъ люде живуть?

Мѣсто Yonkers лежить на широко-розложенôй рôвнинѣ, а посередъ него битй улицѣ, по котрыхъ товпы народу проходжають ся. По межъ тыми домами видко до горы стремящй верхи костеловъ рôжныхъ народностей.

Помѣжъ тыми народностями поселились и нашѣ Русины зъ Галичины и зъ Угорской Руси и жіють собѣ звычайно новымъ житємъ, якъ-то кажуть, мовъ въ Бога за дверми!

Мають церковь красну, муровану зъ цеголъ, на высокôмъ мѣсци, котрои турнѣ стремять высоко понадъ всѣ домы, а на сихъ турняхъ позолочені кресты, на котрыхъ блестить слава Американьской Руси. Пôбôчь церкви есть плебанія въ котрôй мешкає О. Василій Волошинъ зъ своею родиною, котрый першу тоту парохію обнявъ прибхавши зъ старого краю. О. В. Волошинъ есть неутоми- […] Американьской Руси — и старає ся всѣми силами о благо ему порученои церкви, та народу. Стараєсь выплатити довгъ, котрый въ своємъ приходѣ заставъ на церкви (зверхъ 13,000 дол.) и заохочує народъ, щобъ постаравъ ся выплатити сей довгъ, та щобъ спорядити тую церковь во внутри т. е. щобъ зробити Иконостасъ. Тое бы дуже легко зробити, єслибъ мѣжъ нами была згода, була єдность. Та щожь зъ того! Русины зъ Угорщины хотять бути вызшими надъ Галицйскими, котрыхъ число перевызшає о половину. Нашй Русины зъ Галичины не хотять датись, а що досй були по словенскихъ сполкахъ, то теперь повыступали и заложили собѣ свое Братство. Братство тое зв. Арх. Михаила заложилось 1-го Октобра минув. р. и числить вже 50 членовъ. — Братство тое мае замѣръ заложити читальню. А если робота на дальше пôйде лучше, то бути може, що нашй Братя пристанут и до „Союза".

Братство наше зарядило також балъ на доходъ касы братской, котрый буде вôдбуватись на 13-го февраля с. р.

Окрôмъ нашого знаходить ся тутъ еще три сполки словенскй.

Робота тутъ иде не дуже добре. Но за тое балѣ тутъ вôдбувають ся въ кожду Суботу и люде сходять ся лучше якъ до церкви!

Писавъ-бымъ що больше, однакъ ще недавно тутъ пробуваю — протое и всего не знаю. Если довѣдаю ся що инше, напишу Вамъ пôзнѣйше!

С. С-нько.

ВѢСТИ ИЗЪ СТАРОГО КРАЮ.

Поведенє політичнои власти въ Тернополи зъ еміґрантами.

Пôсля „Дѣла" подаемо таку вѣсть зъ Тернопôльщины, въ котрôй яркими, а на жаль правдивими красками змальовано […] котрй удавали ся до тернопôльского старостова о пашпорты. Нынѣ дôстали мы вôдъ двохъ дописувателѣвъ звѣстку, що дѣяло ся въ Тернополи дня 22. н. ст. грудня. — Поведенє власти зъ еміґрантами — пише перший дописуватель — переходить въ Тернополи що до своеи брутальности можливй границѣ. Не можна порôвнувати сего зъ поведенємъ зъ худобою, бо якъ справедливо одинъ селянинъ-еміґрантъ сказавъ: „И надъ худобою такъ не збыткують ся, бо самй паны за нею упоминають ся, а надъ нами й Богъ не змилосердить ся". Законы устають, нѣякои апеляции нема, бо все зависить вôдъ брутальнои ласки инспектора полиции Скульского! А коли выйде ся хто, що упомне ся за бѣдными людьми, сейчасъ дôстае вôдправу: W imieniu prawa! Jeszcze jedno słowo będziesz pan aresztowany! Отседы донесли мы, що придержано въ полиции по-надъ 50 селянъ зъ жѣнками и дѣтьми. По 28-годинномъ арештѣ выпущено ихъ зъ арешту. Через сей цѣлый часъ замкненй не мали въ устахъ нѣ крыхты хлѣба нѣ каплѣ воды, а коли одна жѣнка молила о воду для своеи дитины, почула вôдповѣдь вôдъ поліцаѣвъ: Djabli cię nie wezmą, ani twego dziecka! А знову въ недѣлю дѣялись нечуванй рѣчи. О годинѣ 12-тôй въ полудне пôйшли жѣнки зъ дѣтьми на руках до старосты Завадзкого по пашпорты, думаючи, що слѣзми выможуть се, що не выпросили чоловѣки. За ними йшли селяне. (Будынокъ старостова стоить напротивъ магістрату, де помѣщена поліція; бюра старосты мѣстять ся на першôмъ поверсѣ, куды ведуть каменнй, досыть стрôмкй сходы.) Лєдви вôйшли жѣнки до сѣней будынку старостова, кинуло ся зъ десять поліцаѣвъ за ними; одні станули въ дверехъ, щобы вôдпихати жѣнокъ вôдъ сѣняхъ вôдъ чоловѣковъ на дворъ, а другй кинулись до сѣней въ слѣдъ за жѣнками и тогдѣ тамъ лучились нечуванй страшнй рѣчи, котрй лишь по части можна було зôбрати пôсля оповѣданя наочныхъ свѣдкôвъ селянъ. Евдоху Мехъ зъ […] жѣнку, вхопивъ поліцай за ноги и волѣкъ еи по сходахъ зъ першого поверха на долину. Юстину Канарску зъ Людвиковки такъ потовкли поліцаѣ въ груди, по голови и по цѣлôмъ тѣлѣ, що ледви по пôвгодинномъ вôдтираню можна було завести еи на зелѣзницю. Кат. Шпатай зъ Настасова кинули поліцаѣ на землю и такъ еи били, що ажь зомлѣла и ледви еи вôдтерли. Анелю Завадску зъ Настасова хопивъ поліцай за руки и почавъ выкручувати на всѣ стороны, а коли ще и сего не було досыть, злапавъ за рукавъ и подеръ ѣй цѣлый кабатъ. Франку Фѣрманъ зъ Людвиковки такъ обпили по лици, що въ пôвтора годины опôсля на лици були не синцѣ, а знаки вôдъ пальцѣвъ. Тôлько можна було записати. Хочь не богато фактôвъ, однакъ и сй выстануть на вѣковѣчный памятникъ старостѣ Завадзкому и бурмістрови Погорецкому, котрый придивлявъ ся походови побитыхъ зô староства на зелѣзницю. Не стае очей, щобы дивити ся на те все! не стае серця, щобы довѣдуватись о тôмъ всѣмъ! По тыхъ побояхъ пустили всѣхъ въ дальшу дорогу. И на що було бѣдныхъ такъ катувати — чи ще имъ мало споминôвъ зъ рôдной землѣ? — Другій дописуватель доносить лишь загально о побояхъ, при чôмъ пôсля зôзнаня двохъ свѣдкôвъ пише, що скидували жѣнокъ комѣть головою горѣ сходами на долину. Одна жѣнка мала забити ся на смерть. Побитыхъ жѣнокъ и дѣтей повыносили передъ староство пôдъ муръ и тамъ ихъ вôдтирано. Коли вчинивъ ся зойкъ, якйсь паны прійшли и сварили поліцаѣвъ, а вôдтакъ одинъ поліцай выйшовъ зъ бюра староства и оповѣстивъ: Хто хоче ѣхати до Бразиліи, най иде на гору по пашпорты! — Таку памятку дали власти тернопôльскй бѣднымъ еміґрантамъ на дорогу зъ рôдного краю!

Нотуємо тй страшнй вѣсти въ „Свободѣ", щобъ показати нашимъ Американцямъ, якъ по звѣрски поступають власти зъ нашими братами въ конституційной Австріи при кôнци 19. вѣку. Нашъ Русинъ, […] бы вернувъ до Галичины, то здаєсь нѣ одной годины не посидѣвбы свобôдно. — Замкнулибы чоловягу до криміналу, бо вôнъ не стерпѣвбы такихъ страшныхъ кривдъ, якй заподѣвають жандармы и всяка друга польска зволочь бѣдному, голодному хлопови.

Въ справѣ еміграціѣ доносить австрійскій консуль въ Генуи, що еміґранты Иванъ Зазулякъ зъ Свѣржа, Иванъ Смага зъ Руданцѣвъ, Сенько Данилчукъ зъ Полюхова и Иванъ Хмѣль зъ Ольшаницѣ повернувши зъ Парани дня 14-го с. м. до Генуѣ прибули въ товариствѣ Салезиянина о. Дуды до его бюра и зôзнали тамъ протоколярно, що на намову аґента Сільвіо Надарі, котрый робивъ имъ якъ найбôльше заохочуючй обѣтницѣ, удали ся передъ шѣстьма мѣсяцями до Бразиліи. Зъ Ріо дôстали ся они скоро до Параны де зразу знайшли роботу и були черезъ першй чотыри мѣсяцѣ цѣлкомъ задоволенй. Але коли настали дощѣ они утратили всяке заняте. Помимо обѣтниць не одержали они нѣ кусника ґрунту, а працю ихъ вызискувано при будовѣ зелѣзницѣ, они мешкали въ баракахъ, де ихъ дѣти неустанно хорували. Для поратованя дѣтій они не вагали ся понести значнй выдатки и зôбравши решту маѣна, купили корабельнй карты, щобы опустити край, до котрого заманили ихъ несовѣстнй аґенты. Они намѣряли зъ початку осѣсти въ околици Курітибы, але тамъ веде ся всѣмъ галицкимъ еміґрантамъ дуже лихо; лѣта минають, поки якій еміґрантъ дôстане кусень ґрунту. Надто еміґранты зъ Нѣмеччины и Росіи такъ заповнили Парану, що тамъ нема що робити. Подаючи сю скаргу еміґрантôвъ, котрй особисто пересвѣдчили ся о вартости захвалюваныхъ вôдносинъ въ Паранѣ, до вѣдомости публичнои додаемо, що пôсля несправдженои ще вѣдомости, засягненои у граничныхъ италіяньскихъ властяхъ, бразилійске правительство здержалр приниманє еміґрантôвъ зъ Австро-Угорщины. Завважаемо […] власти постановили строго придержувати ся арт. 19. обовязуючои тамъ еміґраційнои уставы и не впускати на италіяньску землю еміґрантôвъ, котрй не мають провôдника.

— **О депутаціи галицко-руского народу до цѣсаря до Вѣдня** помѣстивъ посолъ Барвѣньскій въ своѣй „Правдѣ" (въ выпуску, що выйшовъ вже по отвореню сойму и по его декляраціи) статю, зъ котрои ажь капае неправда, клевета и ще щось гôрше. Въ статѣ той пос. Барвѣньскій называе цѣсарске „строге упôмненє дане депутаціи — заслуженымъ" и не то не уймае ся хочь-бы словечкомъ за рускими священниками, котрй поѣхали до Вѣдня взявши участь въ торжествѣ въѣзду кардинала, але ще й намагае ся довести, що депутація выѣхала въ четверъ таки для демонстраціи проти кардинала. Саму депутацію старае ся посолъ Барвѣньскій представити яко демонстрацію „выдатно москофільску" — говорить, що нѣбы-то „народовецкй и радикальнй проводирѣ були москофільскою ескортою въ депутаціи" та що „дали ся москвофільской аґенціи ужити до еи поганыхъ цѣлей" и спроневѣрилась „традиціямъ и прінципамъ народовскимъ" — а все се длятого, що на двѣста и кôлька-десять членôвъ депутаціи начисливъ ажь пять москвофілôвъ, котрй поѣхали до Вѣдня. и повыдумувавъ о нихъ такй рѣчи, якихъ не бачили наочнй свѣдки. Короною-жь усего есть уступъ, де п. Барвѣньскій говорить о „пôдозрѣню о походженє грôша на кошта депутаціи зъ поганого жерела". Отже посолъ Барвѣньскій, нотуючи се пôдозрѣне, каже вôдъ себе: „Сего пôдôзрѣня не мôгъ ослабити и усунути навѣть п. Романчукъ своєю промовою (въ радѣ державнôй), позаякъ се рѣчь ноторична, якими засобами оперує при всякихъ нагодахъ штабъ москвофільскій". — Въ сѣмъ дѣлѣ посолъ Барвѣньскій зôйшовъ ся зъ кореспондентомъ „Slaw-у" п. Креховецкимъ „зъ-пôдъ кавокъ", зъ Моріцомъ Шепсомъ редакторомъ Wiener Tagblatt-у и зъ другими того сорта приятелями Руси. Гратулюемо!

— **Станъ холеры въ Галичинѣ** дня 13. н. ст. сѣчня с. р. представляе ся такъ: въ Гусятинѣ и Теребовли остае въ лѣченю по одной особѣ а въ Перемышли 2 особы, разомъ отже суть хорй 4 особы.

дѣли пôдъ ключемъ, плакали на свою долю, та згадували, що колись и у нихъ инакше було, та на вѣки пропало....

Не однакова у людей доля...

III.

Предсѣдатель суду присяглыхъ задзвонивъ и проголосивъ, що вôдбуде ся розправа противъ Ганнѣ и Паращцѣ Хомякъ о злочинъ замысленного убійства. До салѣ ввели обѣ жѣнки. Они ледве ногами волочили. Ганна постарѣлась о двайцять лѣтъ. Она опиралась на руку своеи Парашки. Обѣ блѣдй и нужденнй, змарнѣлй, обдертй. Розправа пôшла своимъ ходомъ. И мати и дочка розповѣли свое горе-нужду въ такихъ яркихъ словахъ, що неодному, що пильно слухавъ станули слезы въ очахъ. Они не вôдпирали ся нѣчого. Убили, тай годѣ, бо вже не можна було выдержати. Судъ поставивъ защитникомъ для обохъ обжалованыхъ адвоката жида зъ уряду. Вôнъ сидѣвъ при своимъ столику и насамперед прочитавъ кôлька газетъ, що зъ собою принѣсъ, а вôдтакъ взявъ ся за якусь пильну роботу, бо шниравъ въ якихсь паперахъ, и щось выписувавъ. Певно мѣркувавъ собѣ такъ: признали ся, то нема що говорити, а за дармо, то й говорити не варто.

Коли прочитали присяглымъ пытаня на замыслене убійство, прокураторъ ставъ громы кидати на обжалованыхъ. Говоривъ, що суспôльна моральнôсть теперь дуже низько упала, бо ось жѣнка и дочка убивають мужа и батька въ такій жестокій спосôбъ, що звѣръ дикій такъ-бы не зробивъ.

Повынаходивъ на обжалованыхъ найменшу дрôбницю, навѣть тое, що въ той зимный день заходили до шинку и попили ся до непамяти, ажь позасыпляли на коритари судовôмъ, що сами они пяницѣ, а покôйного Ивана хотѣли поставити пôдъ кураделію, яко налогового пяницю. А прецѣнь вôнъ бувъ колись-то дуже порядным господаремъ — а коли вôдтакъ розпивъ ся, то они обѣ тому причиною, бо ему дыхати не давали, а хто мае въ хатѣ такй двѣ ящѣрки, якъ отсй, то не дивниця, що топить свое горе въ горѣвцѣ. Та найбы вже и куратела! Та чому не зачекали, поки справа не скôнчить ся? Тажь ухвала судова була вже въ експедитѣ. Та ба! Имъ було пильно, щобъ самй могли вôдтакъ при чарцѣ погуляти.— Зъ цѣлои тои бесѣды выходило, що убитый бувъ дуже добрымъ чоловѣкомъ, а обжалованй то жѣнки безъ серця, то настоящй чорты. Для того не заслугують они на ніяке милосердіе, и треба ихъ вôддати въ руки справедливости, бо инакше нихто не буде певный свого житя...

Теперь прійшла черга на защитника. Але вôнъ и не гадавъ збивати слôвъ прокуратора й зрѣкъ ся голосу. Предсѣдатель, чоловѣкъ горячій блиснувъ люто очима на защитника, але вгамувавъ ся тай каже:

— Та скажѣть-же де-що за ними — теперь вамъ голосу удѣляю. Ажь теперь пôднѣсъ ся защитникъ и ставъ щось говорити о зôпсутю обычаѣвъ, здичѣлости, о браку выхован , та на конець поручивъ обжалованыхъ ласцѣ судіѣвъ присяглыхъ. — Предсѣдатель ажь пôдскакувавъ слухаючи такои обороны. Коли вôдтакъ ставъ толкувати справу присяглымъ, то не минувъ нѣ одной черты того страшного родинного образка, щобъ нещасныхъ жѣнокъ выправдати.

Коли присяглй забравши акта пôшли до своеи комнаты предсѣдатель забравъ защитника въ кутикъ пôдъ вôкно и шепнувъ ему до уха:

— Вы вартй того, щобы вамъ вашъ дипльомъ вôдобрати и въ грубѣ нимъ запалити за нынѣшну вашу оборону. Коли ихъ засудять, то се на вашôй совѣсти буде, если у васъ есть яка совѣсть.

Предсѣдатель сплюнувъ сердито и вôдôйшовъ на бôкъ. Не довго треба було ждати на присудъ. Присяглй узнали одноголосно обѣ обжалованй виновными злочину замысленого убійства. Трибуналъ выдавъ на тôй пôдставѣ засудъ смерти на Ганну, па двайцять лѣтъ тяжкои вязницѣ на Парашку, бо она не мала еще двайцять лѣтъ и не можна еи було смертію карати.

Ганна выслухала засуду обоятно. Видно, що у неи завмерли всѣ чувства. Она выглядала якъ одно велике улицетворене терпѣне. За те дочка почувши, о що ходить упала зôмлѣла на землю. Здае ся, она надѣялась, що еи выправдають. Молодй люде дають ся скорше надією увести.

Образки зъ Американьского житя.

II.

По „колядѣ" въ Америцѣ.

написавъ Несторъ.

Нема рады, треба конечно поѣхати зô свяченою водою до моихъ парохіянъ на Н. Зо двѣ мили англійскй лежала та мѣсцевôсть вôдъ самои парохіи. Болото незмѣрне. Кôнь ледви вытягавъ ноги зъ густои намоклои глины. Вже смеркало ся, якъ мы добрали ся до першои хаты. Хаты нашихъ честныхъ Русинôвъ стоять на вôдстороню, вôдокремленй вôдъ другихъ, неначебъ говорили самй за себе, що имъ не годить ся мѣшатись зъ хатами, въ котрыхъ жиють люде не славяньскои породы. Змѣркували се и властителѣ хатъ, тай переконались, що нашъ чоловѣкъ безъ піятики, безъ бойки, въ ладѣ и порядку не може жити, тай высунули ихъ гетъ далеко вôдъ другихъ порядчѣйшихъ, цивілѣзованыхъ людей. — Припнявши коня зô страхомъ и трепетомъ, щобъ якій ловферъ не вôдрѣзавъ, що найменче коневи хвость, зайшли мы до першои зъ краю хаты. Вже на порозѣ повитавъ мене пяный чоловѣкъ въ оригінальный спосôбъ: обнявши мене сердечно, намагаючись поцѣловати. Сердега певно думавъ, що я привѣзъ кекъ пива, або гальонъ віски. Колижъ вчувъ опôсля, що я спѣваю „Въ Іорданѣ" дуже перепрашавъ за свою надмѣрну сердечнôсть. Увôльнившись зъ обнятій незнакомого, пяного товариша, вступили мы до хаты.

Добрй люде вечеряли. Наоколо довгого стола сидѣло може якихъ 13 хлопа. На столѣ брудномъ, циратою застеленомъ, стирчала глубока и широка миска, до котрои, якъ на команду спѣшили ложки и повертали десь назадъ. Куды они повертали, годѣ було докладно розглянути, бо въ хатѣ царювала темрява, лишь маленкій каганець освѣтлювавъ бецъ стола. Газдиня розчѣ[…] и брудна досыпувала якоись стр[…] въ бездонну миску — а дѣти поб[…]

(Продолженє на третôй сторонѣ.)

(Продолжене фейлєтона въ другои стор.)

насъ почали на всѣ голосы страшенно заводити. На привѣтъ: „Слава Исусу Христу" вôдозвалась газдыня, выповняючи дальше свои обовязки. Треба було подождати, ажь робучій народъ посилить ся, тожь мы зайшли до другои комнаты, нѣбы до свѣтлицѣ. Мала дѣтина въ колисцѣ заходилась вôдъ плачу, спочиваючи на брудныхъ лахахъ. Побôчь колиски стояло ложко, на нѣмъ въ неладѣ подушки по пôдлозѣ порозкиданй старй лахи; на стѣнахъ нашй милятиньскй образы, побôчь себе густо навѣшанй.

По скôнченой вечерѣ заспѣлали мы „Въ Іорданѣ" и „Явилъ ся еси" обкроплюючи свяченою водою хату. Обернувшись, щобъ дати поцѣлувати св. крестъ, побачивъ я вже только газду и газдиню, тай пяного чоловѣка. „Дежь вашй хлопы?" — пытаю. „Они, егомосць повтѣкали на гору, чогось ганьблять ся", вôдказує газдиня. Наразъ чую великій гуркотъ на горѣ, неначебъ хата завалилась. Господарь побѣгъ шпарко на гору, а повернувши оповѣдавъ, що бордынеры ховаючись по всѣхъ кутахъ передъ егомосцемъ завалили печь!

Мы вышли зъ хаты, всѣли на боґу и пустились домовъ. Годѣ було дальше ходити по колядѣ. Нѣчого лѣпшого не можь було въ другихъ хатахъ сподѣвати ся. По дорозѣ роздумовавъ я надъ житемъ тыхъ бѣдолаховъ, що такъ красный грошь зарабляють, а такъ нужденно живуть — ажь наразъ розлягъ ся выстрѣлъ оденъ, другій и третій. Куля свиснула попри ухо, продѣравивши крыту боґу. Кôнь, що певно вже неразъ чувъ таку музику пôгнавъ ґальопомъ и насъ обтрѣсканыхъ болотомъ въ чверть годины завѣзъ до дому...

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Що тамъ зъ вôйною? Будуть бити ся? — Якъ теперь рѣчи стоять, то певно нѣ. То такъ, видите, зъ початку кождый розкокурѣчивъ ся, але по якôмсь часѣ розваживъ, що пусто въ кишени а ще и непорядокъ въ власнôй хатѣ, тай давъ спокôй. Оно и до того йде, але хто то може знати, що може стати ся, бѣда не спить.

Сварцѣ межи Америкою а Анґлією ще нема кôньця. Перше хотѣвъ Папа Римскій обѣ погодити, але Анґлія не пристала на то, лишь сказала, що она сама погодить ся зъ Венецуелею. Теперь знову похочує вôдкупити вôдъ Венецуелѣ ту частину землѣ, про котру посварилась зъ Америкою. Америка знову не зважає на то, що забагає ся Анґліи, лишь робить свое. Нашъ президентъ Cleveland выбравъ „комісію венецуельску" зъ 5 людей и тй мають за помочію докладныхъ мапъ розслѣдити, кому належить ся спôрна часть, чи Венецуелѣ, чи Анґліи. Отже не знати ще, що буде.

Зъ Испаніею такожь щось але. Головный генералъ, котрый проводивъ цѣлымъ войскомъ испаньскимъ на Кубѣ, уступивъ, а на его мѣсце прійшовъ инній, але не знати чому уступивъ. Може предвидѣвъ, що нема тамъ вже що робити. Здаесь, чує то и рядъ испаньскій, бо хоче продати Кубу Анґліи. Для того запытала — нѣбы то Испанія — президента Clevelanda, щобъ вôнъ на то сказавъ, а вôнъ таке ѣй вôдповѣвъ: Президентъ Monroe лишивъ намъ тестаментъ, що всѣ американьскй землѣ належать ся Американцямъ, отже и островъ Куба, а стара, зôвяла баба Европа не смѣе мѣшати ся до того.

Щожь зъ Туркомъ? Тримає люльку въ зубахъ та смѣе ся зъ зависти державъ европейскихъ, що черезъ те не могуть зробити порядку въ него.

НОВИНКИ.

Всюды на свѣтѣ есть звычай, що часописи нотують зъ обовязку дневникарского головнѣйшй змѣны, якй зайдуть у другихъ газетъ. Хотяй „Ам. Русскій Вѣстникъ" не зволивъ навѣть словомъ згапути про розширене рамокъ „Свободы" — мы зъ обовязку дневникарского нотуемо слѣдуюче:

Въ выдавництвѣ „Амер. Русского Вѣстника" зайшли слѣдуючй змѣны: Дотенерѣшный издатель и редакторъ П. Ю. Жаткович оставъ въ роли редактора, а выдавництво перенявъ I. Смитъ зъ Mahanoy City. Зачуваемо, що выдавництво „Ам. Р. В." мають перенести до Ню Йорку.

— Дня 26. с. м. вôдбуло ся торжественне посвящене руско-кат. церкви въ Джонстовнъ, Па.

— Власти шкôльнй въ Пітсбургу постановили побôльшити „вечѣрнй школы" зъ 40 на 80 вечеровъ зъ причины, що подôбнй школы дуже добре розвиваютъ ся. Записало ся 570 учениковъ. Рускй хлопцѣ повинни всѣ записати ся, тамъ принаймѣй навчили бы ся англійского языка порядно, котрого имъ всюды треба.

— Въ Пітсбургу замкнули до „козы" Лаврентія Ковалевского, котрый въ неприсутности родичѣвъ хотѣвъ знасилити 8 лѣтну дѣвчину.

Читайте газету, бо зле буде, якъ не будете мати до чого взяти ся въ вôльныхъ вôдъ роботы хвиляхъ!

— Игн. Падеревскій, славный на цѣлый свѣтъ пянѣстъ — заробивъ до теперь вже суму $82,634 — Гарна сумка. Американьцѣ попалѣли, не можуть опамятати ся зъ ентузіязму, зъ поводу гры артисты. Недавно въ Chicago треба було ажь свѣтло погасити, щобъ публика розôйшлась, бо не хотѣли нѣякъ росходитись. Особливо женьщины, хоть въ великôй части и не розумѣють ся на грѣ фортепяну, кричать, виють, а навѣть публично цѣлують руки Падеревскому!

— Звѣсный богачь и патріота польскій Е. Ержмановскій переносить ся на стале мешкане до Галичины. Палату свою при Madison Ave. въ Ню-Йорку вже продавъ, такожь зрезиґновавъ зъ посады урядника фабрикаціи ґазу.

— Говернеръ Пенсильв. Гастінґсъ хорый на нервову хоробу Брайта. На ту страшну хоробу умеръ тамтого року царь Александеръ III.

— Въ копальнѣ вугля въ Островѣ, на Шлезку, повставъ огонь, коли богато робôтниковъ було при роботѣ. Они або згорѣли або удусились.

Справы робôтничй.

— New Kensington, Pa. Гута шклянна „Chawbers" зôстала замкнена на неограниченый часъ.

— Bradock, Pa. Въ великôй фабрицѣ стали Edgar Thompror, роспочались роботы въ всѣхъ вôддѣлахъ.

— Cleveland, Ohio. Передъ кôлькома днями прійшло до порозумѣня мѣжь всѣми фірмами, затруднеными выробами желѣза. Ухвалено резолюціи, котрыми мае ся управильнити продукцію желѣза и цѣну его, а встримати надпродукцію и еѣ злй наслѣдки. Всѣ бізнесѣсты надають тôй угодѣ велику вагу и кажуть, що она вплыне користно на тревалый розвôй промыслу и торговлѣ.

Такои угоды всѣхъ продуцентовъ конечно потреба, если розважимъ, якъ могучо роспаношивъ ся системъ вôльнои конкуренціи въ Сполученыхъ краяхъ Америки. Ненаситне гонене одного продуцента напередъ другого въ надмѣрнôмъ продукованю своихъ товаровъ спроваджує густочасто безроботя дуже довгй, котрй въ кôнци рôвнають ся голодови. Кождому прецѣнь робôтникови, котрый живъ послѣдними чотырма роками въ Америцѣ, вѣдоме то безроботе, знана та баєчна дорожня, особливо по бôльшихъ мѣстахъ, котра добре дала ся въ знаки робôтникамъ. А та конкуренція выказує часомъ смѣшнй, дивнй, явища. Передъ минувшимъ Рôздвомъ — въ тôмъ часѣ рухає ся все, що жіє — позволила собѣ одна компанія великого складу всякихъ одѣнь не малои забавки, розумѣесь на коштъ публики. Ся забавка була средствомъ приманюючимъ костумеровъ. На серединѣ прегарнои выставы за вôкномъ, освѣтленымъ електричными свѣтлами, зроблено зъ дощокъ погану буду, въ котру всадили величезну вôвцю. Переходячій мимоволѣ мусѣвъ звернути свою увагу и на убраня.

Въ виду такихъ стосунковъ всякй кроки до усуненя тои безграничнои конкуренціи являють ся чимсь лѣпшимъ на будуче для американьскихъ робôтниковъ.

— West Midlesex. Робôтникамъ мѣсцевымъ усмѣхають ся знову такй самй, часы, якъ передъ кôлькома роками. Фабрики вправдѣ роблять, але робôтникамъ знизили вôдъ 15. с. м. платню о 20 прц.

— Sharpsburg, Pa. Hubbard & Co. обвѣстила своимъ робôтникамъ, що знижає платню о 5 прц. Въ наслѣдокъ того застрайковали були робôтники, але знову вернули вже до роботы, не выборовши нѣчого.

— Altona, Pa. Вôсѣмсотъ страйкуючихъ робôтниковъ майнерскихъ повертає опять до працѣ. Робôтники тй домагали ся бôльшои платнѣ — тай не скориставши нѣчого повернули знову до давнои роботы.

— Van Meter, Pa. Въ околичныхъ плейзахъ иде робота стало. Роблять повный часъ. Майнеры мали радôсный новый рôкъ, бо компанія пôдвысшила платню о 4 центы вôдъ тона. Передъ тымъ платила вôдъ тона 46 цнт., а теперь 50 цнт. Велику радôсть справила та обставина, що знесено компаничнй сторы.

— Montana Mines, W. Va. Робота ту лихо йде. Роблять лише 4 дни въ тыждни по 9 годинъ денно, Майнеры заробляють тыжднево тôлько 5 дол.

— Philadelphia, Pa. Кождого дня сподѣють ся, що робôтники при електричныхъ карахъ знову застрайкують.

ДЕ-ЩО ЦѢКАВОГО.

— На пароходѣ „Natchez" лишь женьщины суть матрозами и урядниками.

— Въ Америцѣ есть 2338 жѣнокъ лѣкарами.

— Нѣмецкій цѣсарь въ клопотѣ. Посваривъ ся и зъ державами и зъ фамиліею. Нѣбы хоче тримати зъ Москалемъ.

— Читайте „Свободу"!

— Плугъ, кажуть, вынайшовъ Каинъ, а навѣть замки мавъ вôнъ выдумати.

— Нѣмецкій цѣсарь дуже часто пише листы до королевои Японскои. Чи нема межи ними що тайного?

— Въ Чікаґо выбивъ оденъ полякъ другому праве око куфлемъ пива. Осторожно зъ куфлями!

— Найбôльше шклянныхъ очей выробляють въ Тірінґенъ, въ Нѣмеччинѣ.

— Другій сынъ цѣсаря Вільгельма мае 12 лѣтъ а важить бѣда 101 фунтовъ, 22 фунты бôльше якъ наслѣдникъ трону.

— Часъ бы запренумеровати вже „Свободу"!

— Въ Индіи научає 711 міссіонаровъ.

— Проф. Гарнеръ зъ Балтіморе будучи въ Африцѣ переконавъ ся, що малпы мають бесѣду.

— Найменше мѣсто на свѣтѣ есть „Steward City" въ Алясцѣ. Мае трьохъ обывателѣвъ, зъ котрыхъ одинъ есть майоромъ мѣста а другій скваеромъ и предсѣдателемъ рады.

— На 739 людей въ Лондонѣ припадає 1 поліцай.

— Ану, запишѣть собѣ „Свободу". Прецѣнь знаете адресъ.

— Въ Пенсильвеніи копають вугле вôдъ р. 1820.

— Церковь въ Пітсбургу дае великій баль 11. лютого. Запамятайте си тое!

— Пôдчасъ потопу въ „Янь-Че-Кіянъ" въ Хинахъ погибло 600.000 людей.

— Выдатки Парижа выносять рôчно 65 міліон. дол.

— Въ Бразиліи заробить муляръ $5.85 въ тыждни.

— Велика дуже спекота теперь въ Sidney, въ Валесъ.

— Въ Новôмъ Йорку есть 10,992 старыхъ паненъ. Въ загалѣ есть тамъ о 24.055 женьщинъ бôльше въ такôмъ вѣцѣ, въ котрôмъ бы могли выйти замужь, якъ мущинъ, котрй могли бы ся оженити.

— Увязнили одного веселого собѣ чоловѣка, въ „Jersey City" за то, що цѣлувавъ дѣвчата на улици, якй лишь подыбавъ.

— А що, не варта записати си „Свободу"?

— Зъ Франціи посылають рôчно до Америки 230.000 слимаковъ до ѣдженя.

— Въ Сполученыхъ Державахъ продукують яйця вартости $150.000.000 рôчно.

ВСЯЧИНА.

Всѣ американьскй споживчй продукта фальшованй — оповѣщає комісарь Вельсъ зъ Гарісбургу въ своѣмъ рôчнôмъ справозданю. Масло, сыръ, мясо, оцетъ, словомъ всьо фальшує ся въ вôльнôй Америцѣ. Дойшло вже до того, що пр. американьске мясо стратило цѣлкомъ вартôсть на торзѣ нѣмецкôмъ. Вартôсть всѣхъ продуктовъ, втвореныхъ въ Пенсильвеніи, выносить рôчно $342.000.000, а кошта фальшованыхъ товаровъ выносять суму $17.000.000. Найбôльше проявляесь то лихо въ заходнôй части Пенсильвеніи, особливо по бôльшихъ мѣстахъ. Въ виду того взывае державна комісія всѣхъ торговельниковъ о пôдмогу, щобъ зарадити тому лиху.

Орґанізація всѣхъ домовъ въ Філядельфіи, котрй затрудняють бôльше число службы, выкликала противну организацію. Всѣ кухарки, покоѣвки, мамки, кухарѣ, кельнеры готельничй завязали „United Association of Domestics" для зреґульованя платнѣ та часу робôтничого. Пытане лишь, чи въ коротцѣ не буде страйку. Смѣшный той свѣтъ.—Мѣжь иншими людьми десь навѣть мамки мудрѣйшй якъ нашъ Русинъ, котрый, здаесь, боить ся всякои орґанізаціи, сидить собѣ тихенько за „пецомъ" та цьмокає люльку.

Шефъ бюра статистичного выдавъ справоздане о експортѣ Сполуч. Державъ пôв. Америки въ мѣсяцю грудню 1895 р. Зôставлене експорту (вывôзъ продуктовъ) въ мѣсяци грудню зъ року 1894 и 1895 представляе ся такъ:

Въ року 1895 въ грудню 92.565.503 дол.

Въ року 1894 въ грудню 84.876.846 дол.

Експортъ въ цѣлôмъ року 1895 выносивъ 824.896.522 дол., наколи въ року 1894 выносивъ 824.102.248 дол.

Пôсля справозданя департаменту рôльництва, зборы збôжа въ Соедин. Штатахъ въ минувшôмъ роцѣ 1895, були слѣдуючи:

Кукурузы зъ 82,075,830 акровъ землѣ зôбрано 2,151,130,000 бушлѣвъ. Пересѣчно 26·2 бушлѣвъ зъ акра. Цѣна за бушель на фармѣ 26·4 цент.

Пшеницѣ озимои зъ 22,609,322 акровъ, зôбрано 261,242,000 бушлѣвъ, пересѣчно 11·52 бушлѣвъ зъ акра.

Пшеницѣ ярои, зъ 11,438,010 акровъ, зôбрано 205,861,000 бушлѣвъ; пересѣчно 18 бушлѣвъ зъ акра. Цѣна пшеницѣ на фармѣ 50·9 цент.

Вôвса зъ 27,878,406 акровъ, зôбрано 824,444,000 бушлѣвъ; пересѣчно 29·4 бушлѣвъ зъ акра. Цѣна на фармѣ 19.17 цент.

Жита зъ 1,890,345 акровъ, зôбрано 27,210,000 бушлѣвъ; пересѣчно 14·4 бушлѣвъ зъ акра. Цѣна 44 цент.

Ячменю зъ 3,299,983 акровъ, зôбрано 87,573,000 бушлѣвъ; пересѣчно 24·1 бушлѣвъ зъ акра. Цѣна 33·7 цент.

Гречки зъ 763,277 акровъ, зôбрано 15,341,000 бушлѣвъ; пересѣчно 20·1 бушлѣвъ зъ акра. Цѣна 45.2 цент.

Бульбы (компировъ) зъ 23,954,52 акровъ, зôбрано 397,237,000 бушлѣвъ; пересѣчно 100·6 бушлѣвъ зъ акра. Цѣна на фармѣ пересѣчно 26·6 цент.

Оригінальне самоубійство.

Якійсь купецъ въ Волочискахъ, близько Галичины, бо на самôй граници, вôдобравъ собѣ житє въ слѣдуючій способъ:

Ввôйшовъ въ печь и тамъ застрѣливъ ся. Небôщикъ зôставивъ картку такого змѣсту: „Живъ-емъ грѣшно, умираю смѣшно". — Не такъ смѣшно, якъ глупо!

СТРѢЧА
або
иронія судьбы.

У пôднôжѣ Апенѣновъ *)
Вужомъ потягъ ве ся,
А въ нѣмъ руска депутація
Въ вѣчный Римъ везе ся.

Въ першôй клясѣ зъ Владыками
Свѣтлй крилошане,
А въ четвертôй дрôбне пôпство
Та кôлька селяновъ.

На стаціи межигôрской
Потягъ становить ся
Воды набрать, а тлумъ людей
До него валить ся!

Наче дикй Индіяне,
Що тренъ нападають:
Обступили, не мордують,
Лишь просять, благають.

Милостынѣ Христа ради
Та по руски просять;
Въ рôднôй мовѣ бѣду власну
Предъ свѣтомъ голосять.

Якъ довелось бѣдолахамъ
Голоднымъ, обдертымъ
Утѣкати зъ своей землѣ,
Щобъ на чужôй вмерти!...

Здивованй паломники
Ялмужну подали
И нещасну юрбу нагу
Цѣкаво спытали:

Та звôдки вы добрй люде
Яка ваша доля?
Якимъ робомъ довелось вамъ
Гинуть середъ поля?

На се старець сѣдоглавый
Слезы обтирає,
Да съ поклономъ на пытане
Такъ вôдповѣдає:

Мы Русины зъ Галичины,
Австрійскй пôдданй,
Зъ землѣ нашихъ прапрадѣдовъ
Днесь голодомъ гнанй.

У далеку йдемъ краину
Хлѣбонька шукати....
Ось ту письма вôдъ старостовъ:
Намъ вôльно вмирати...

За пашпортомъ — розумѣесь
Хранъ Боже безъ того,
На другій свѣтъ не допустять
Русина слѣпого.

Хитрый нѣмець, ляхъ та жидъ
Нашъ край намъ забрали
А насъ въ ярмо невôльниче
Вôдъ вѣкôвъ запрягли!...

Нѣмець шкуру дре а хвалить:
„Die treuen Ruthenen";
Все обѣця правду зробить:
Alles was wir koennen. **)

Мовъ собака на припонѣ
Ляхъ бреше проклятый,
Зъ нѣмця ласки насъ кусає
Гризе до завзяття.

Хоть вôнъ зъ нами привязаный
До нѣмецкой буды,
Ему часто вуршта дають,
Насъ копають всюды...

Въ очахъ нашихъ вороговъ
Мы, пôсля Дарвина,
Въ вѣковѣчнôй еволюціи
Послѣдна скотина

Изъ котрои образивъ ся
На видъ чоловѣка:
Нѣмець, мадярь, жидъ, ляшня,
Баденюковъ кліка.

Мавъ я сыновъ, трехъ соколôвъ,
Згинули у Боснѣ,
Та за те ще панъ комісаръ
Здеръ зъ мене холошнѣ.

За податокъ шкуру деруть
Та за всякй драчи,
А въ хатѣ, жидъ, хлопскôй сидить
Пейсатый. смердячій.

Руси дѣти йдуть зъ торбами
Въ свѣтъ хлѣба прохати,
Ахъ! Боже нашъ, коли о насъ
Мешь Ты памятати?!...

Ось и внука сироту
Взявъ я изъ собою,
Може скорше Богъ змилуесь
Надъ нимъ и надъ мною.

Може колись вôнъ роскаже
Свѣту нашй муки,
Якъ Галицку Русь распяли
На крестъ вражй руки.

Чи намъ требабъ мандрувати
Въ якусь Бразилію?
И незнати въ якôй земли
Кости нашй стлѣють?

Нужду нашу хто опише,
Нашу скитанину?
А тй муки, якъ згадаемъ
За нашу краину!...

А дежь Васъ такъ Богъ провадить
Сли спытати смѣю,
Може зъ нами до Параны
Въ тую Бразилію?

-- Мы въ Римъ ѣдемъ подякувать
За всѣ добродѣйства,
Що на нашу Русь сплываютъ
Черезъ роковъ триста!

Машиніста на тй слова
Свиснувъ на машинѣ
Рушивъ далѣ мовлячи:
„Stupidi Rutheni". ***)

Don Miguel
агентъ бразилійскій.

*) Апенѣны се пасмо горъ въ Италіи.

**) Все що можемо.

***) Stupidi Rutheni се значить глупй Русины и покôрнй.

Въ поезіи описуесь стрѣча рускихъ богомольцѣвъ до Риму въ честь 300 лѣтнои рôчницѣ уніи зъ бѣдными рускими еміґрантами до Бразиліи. Одни проклинають, а другй ѣдуть дякувати за те саме. Чи не иронія?

Авторъ.

Кандидують слѣдуючй особы на урядниковъ:

JOHN BEDNARSKI
на констабля

ROBERT J. McLAIN
на директора школъ

PETRICK D. BRENNEN
ED. FOLEY
на „Supervises".

Русины, горожане американьскй, голосуйте на поданй имена!

Три якъ рôдні браты.

О. Федьковича.

(Дальше).

IX.

Лежу я въ ложку та думаю, коло мене сидить жандарь та люльку курить.

— Чого, каже, такъ задумавъ ся серце?

— Чижь нема чого? кажу.

— Не журп ся брате, Богъ батько. Лихо мине, гаразд буде.

— Хто бы збагъ, кажу, що зъ моимъ братомъ стало ся; кобы го ще хоть живого застати.

— Абы ты, та я здоровъ, каже жандарь.

Мене неначе ножемъ утокъ. — Або вы знаєте? кажу.

— Твого брата учора тыждень ховали. — Тай сплакавъ.

— Або вы, кажу, мого брата знали?

— Я, каже, не мавъ вѣрнѣйшого товариша на цѣлôй сѣй вашôй Буковинѣ.

— А вы-жь зъ вôдколя?

— Я? О я здалеку, друже, я ажь зъ тои великои Нѣмеччины. Не будешь знати.

— А такъ — кажу — якъ вы познались зъ Онуфремъ?

— Я неразъ, каже, у васъ на кватирѣ стоявъ; отъ и пôзнали ся. Якъ то було таку щиру та любу душу не любите! Царство ему небесне.

— А сестры мои, не знаєте, чи прийшла хоть одна до дому? бо братъ менѣ писавъ, що обѣ въ наймахъ.

— Въ наймахъ, каже жандарь, а самъ такъ и почервонѣвъ!

Чудно менѣ, та дивно менѣ.

X.

Другои днины уже менѣ лѣпше. Богу дякувати: зôбравъ ся та й хочу йти.

— Жди, каже жандарь, по тебе заразъ вôзъ приѣде. За годинку приѣхавъ вôзъ; сѣвъ я тай поѣхавъ.

А домôвь якъ прийшовъ, то мало зъ ума не зôйшовъ, такъ то я заставъ. Въ хатѣ студѣнь; неня лежить на печи ледви жива, Василько пригорнувъ ся до неи, та просить хлѣбця дрожучи: а я на дверѣ.

— Добрый день вамъ, ненько, що дѣєте?

— Чи то ты тамъ сынку? Дай же Боже тобѣ здоровя, що прийшовъ, а то я вже не гадала зъ тобовъ ся видѣти. Гину, сынку, зъ студени, та зъ голоду.

Я скинувъ борше дрантову мою плащину, тай окрывъ неню, а самъ ухопивъ сокиру, що стояла за лавовъ, та въ лѣсъ! За малу годинку були и дрова въ хатѣ, и огонь гарный у печѣ. Для рôднои неньки борзо дрôвця рубають ся!...

— О простибôгъ же тобѣ, сынку, кажуть неня, скоро почули огонь въ печи. Ходи сюда, душко, най тебе переблагословлю!

Поблагословили.

— А коли, кажу, Онуфрѣя ярятали?

— Передъ учера тыждень минувъ, кажуть неня.

— А що казавъ, якъ умиравъ?

— Нѣчого не казавъ, сынку мôй, лишь увъ-одно тебе сподѣвавъ ся — дожидавъ. Нема — каже — Иваничка, нема братика мого рôдного нема... а менѣ все причуває ся, що вôнъ иде; вôнъ не далеко мене, вôнъ прийде.

Та якъ зôтхнувъ, тогды, сынку мôй, такъ и Богу душечку давъ. Не дôждавъ ся братика свого рôдного побачити, що го такъ дуже щире дожидавъ!...

Десь коло оповночи позбѣгались и сестры зъ села. А що, кажу, сестрички: вы, бачу, вашу неню гарне дозираєте, нѣ що казати! Якъ бы не я бувъ находивъ ся, то зô студени гибли, и самі и дитина.

— А щожь бадичку, вôдрѣкають ся сестры, плачучи, коли у такихъ панôвъ служимо, що и до церкви не пускають, не то що. Отъ же теперь выкрали ся.

— А такъ же не будуть вамъ нѣчого казати?

— Та нехай уже кажуть; нехай насъ и вбють, а насъ кортѣло зъ вами побачити ся бадичку. Не гнѣвайтесь!...

Менѣ жаль ажь серце розрыває, але нѣчо не кажу, мовчу; выймивъ дары, тай роздавъ. Лишь та хустиночка шовкова, що братикови свому купивъ, лишилась!...

XI.

Другои днины пôшовъ я до жида.

Давай, кажу, на роботу!

— Коли хочь, а ты бери на сяжнѣ, каже жидъ.

— Нѣчо, кажу, возьму и на сяжнѣ. — Взявъ три кôрцѣ хлѣба, взявъ соли, взявъ грошей, роблю, такъ роблю, ажь пôтъ кровавый зъ мене иде! а менѣ здавалось, що це не робота, а игрушка: для рôднои неньки не має тяжкои роботы...

Роблю я одень тыждень въ нен, роблю другій, ажь тутъ прибѣгає дитина плачучи.

— Бадичку, — каже — идѣть до хаты, бо неня дуже слабі.

Покинувъ роботу, бѣжу. Прибѣгаю домôвъ, ажь неня вже безъ душѣ. И свѣчки не було кому въ руки дати. Оттаке то бѣдному!... „А чомужь ты менѣ, сынку, давно не давъ знати?" лаю я на хлопця.

— Я хотѣвъ бадичку, колижь бо неня увъ-одно мене не пускали — повѣстує хлопець, плачучи. Вы, ненечко слабі, я пôду за бадичкомъ у лѣсъ? „Не иди, сынку, кажуть неня, а то ще тебе собаки де нападуть та перепудя. Не иди, сынку, я не саабенька".

(Дальше буде)

Молись, трудись, учись, до СОЮЗА запишись, до читальнѣ ходи, Бога въ сердцю май, ближнього люби, церковь посѣщай, Свободу читай, Русь святу люби, доброму научай ся, грошей не марнуй, въ процеса не вдавай ся. Въ лютерію не грайте, тôлько грошѣ щадѣть. Братя! намъ треба „Народного Дому", ану скинтесь по центови. Се не забувайте! . . . . Буде зъ васъ.